

Nr 795

Av herr **Fröding**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 142, med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.

I proposition nr 142 med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken föreslås vissa ändringar i rättegångsförfarandet i syfte att underlätta handläggningen av vidlyftiga mål.

Bland de frågor som diskuterats i propositionen men som ej föranlett något Kungl. Maj:ts förslag är huruvida man för att minska riskerna för att domstol med nämnd skulle förlora sin domförhet på grund av förfall för ordföranden under pågående förhandling lämpligen borde i de vidlyftiga målen bereda möjlighet att förordna lagfaren domare såsom suppleant för rättens ordförande. Suppleanten skulle övervara huvudförhandlingen och vid förfall för ordföranden inträda i dennes ställe.

I ett nyligen handlagt uppmärksammat spionmål vid Stockholms rådhusrätt inträffade under pågående huvudförhandling förfall för rättens ordförande. Huvudförhandlingen fick avbrytas och ny sådan efter någon tid hållas med annan ordförande i rätten. Det ligger i öppen dag att risken att förfall skall kunna inträffa är relativt stor, särskilt då det gäller handläggning av vidlyftiga mål. Betydande olägenheter kunna vara förknippade med dylika händelser. Icke minst beaktansvärt är det förhållandet att dryga extra kostnader kunna uppkomma såväl för det allmänna som för parterna. Det framstår därför såsom synnerligen angeläget att mesta möjliga åtgöres till undvikande av de med sådana förfall förknippade olägenheterna.

Den antydda utvägen med en suppleant för ordföranden är en utväg till rådande av bot härpå. Regler som medge en sådan ordning finnas redan i Norge och Danmark. Det måste onekligen betraktas som en brist i rättegångsbalkens domförhetsregler att hänsyn där icke alls toges till att domstol med nämnd på grund av ordförandens förfall under pågående förhandling kan komma att förlora sin domförhet. Väl förhåller det sig så att frågan om underrätts sammansättning och om domförhetsreglerna f. n. är föremål för överväganden av 1954 års stadsdomstolsutredning. Denna utrednings slutbetänkande torde dock ej kunna föranleda någon lagstiftning förrän tidigast om tio år. Förslag i ifrågavarande ämne, utarbetat av 1951 års rättegångskommitté, föreligger emellertid redan. Med hänsyn till att behovet av en reform i detta hänseende är framträdande föreliggande starka skäl till att spörsmålet redan nu bringas till en lösning. Under återopande

av det anförda vill jag hemställa om att åtgärder på detta område måtte företagas redan nu och i samband med övriga på riksdagens prövning ankommande föreliggande frågor om ändringar i rättegångsbalken beträffande vidlyftiga mål. En regel om dylik suppleant kan såsom rättegångskommittén föreslår lämpligen upptagas i 1 kap. 14 § rättegångsbalken. Suppleant bör förordnas av hovrätten. För rätt att använda suppleant bör uppställas det villkoret att målet är av vidlyftig beskaffenhet.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte för sin del antaga det i propositionen nr 142 framlagda förslaget om lag till ändringar i rättegångsbalken med de ändringar däri — utöver vad som föreslås i en denna dag av mig med flera väckt motion — att 1 kap. 14 § erhåller följande ändrade lydelse:

”Om särskild — — — är stadgat.

Skall i vidlyftigt mål underrätt bestå av en lagfaren domare och nämnd, må hovrätten förordna annan lagfaren domare att övervara huvudförhandlingen för att vid förfall för rättens ordförande i dennes ställe inträda i rätten. Beträffande sådan domare skall, ändå att han ej inträtt i rätten, vad i 4 kap. 12—14 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.”

Stockholm den 16 oktober 1956

Nils G. Fröding
